

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
T.a.v. Staatssecretaris Dr. H. Bleker
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

De Bilt, 16 november 2011
2011/0052/bl

Onderwerp: **Zienswijze De12Landschappen op ontwerp wet natuur**

Excellentie,

In uw brief van 6 oktober jl. nodigt u ons uit om onze zienswijze te geven op het ontwerp wetsvoorstel natuur en de memorie van toelichting daarbij. De intentie en de inhoud van het wetsvoorstel geven ons dringende reden om dat ook te doen. Wij maken ons namelijk ernstig zorgen over de negatieve gevolgen van deze wet voor het behoud van de Nederlandse natuur, maar ook over de opvattingen die achter de wet schuil gaan.

In het onderstaande reageren wij in algemene zin op het wetsontwerp aan de hand van de memorie van toelichting bij de wet Natuur. Voor een meer specifieke inhoudelijke reactie verwijzen wij naar de zienswijze van de gezamenlijke natuur- en milieuorganisaties, die door Vereniging Natuurmonumenten mede namens De12Landschappen bij u is ingediend.

Wij wijzen er verder op dat een deel van de bij De12Landschappen aangesloten provinciale Landschappen het voornemen heeft om in aanvulling op deze reactie van het samenwerkingsverband een eigen zienswijze in te dienen.

Deze zienswijze is ingedeeld in de volgende paragrafen:

- Algemeen
- Soortenbescherming
- Natuurgebieden en landschapsbescherming
- Jacht
- Vereenvoudiging, regeldruk en bestuurlijke verantwoordelijkheid
- Conclusie

Algemeen

Wij onderschrijven de doelstelling om de wetgeving rond natuur te vereenvoudigen en toegankelijker te maken, maar alleen als dat ten doel heeft om het draagvlak voor natuurbescherming en effectiviteit van natuurbeleid te bevorderen. Het integreren van bestaande wetten kan daaraan bijdragen. De poging van de regering om de gecompliceerde wetgeving rondom natuur te vereenvoudigen is echter het weinige positieve dat wij zien in de wet.

Postbus 31 □ 3730 AA De Bilt
Bunnikseweg 27 □ 3732 HV De Bilt
[REDACTED]
info@de12landschappen.nl
www.de12landschappen.nl
Rabobank 3761.13.367

Mixed Sources
Productgroep uit goed beheerde bossen
en andere gecontroleerde bronnen.
www.fsc.org Cert no. SCS-COC-08381
© 1996 Forest Stewardship Council

De12Landschappen heeft in de afgelopen jaren een bijdrage geleverd aan de discussies en consultaties rond het ontwerp van de nieuwe integrale natuurwet. Daarbij stond voor ons steeds voorop dat nieuwe wetgeving niet ten koste mocht gaan van het beschermingsniveau van flora en fauna en natuurgebieden. Onze conclusie is dat dit nu in de voorgestelde wetgeving wél zal gebeuren. De versimpeling die deze wet voorstaat, zal er toe leiden dat louter Internationaal bedreigde soorten door bescherming gehandhaafd worden, terwijl op Nederlandse schaal bedreigde of kwetsbare soorten wel in hun belang worden geschaad. Alles wat niet internationaal is voorgeschreven, wordt gezien als onnodig belastend voor burgers en ondernemers en moet worden geschrapt. Dit terwijl de Europese regels ervan uitgaan dat deze niet meer dan een minimumbeschermingsniveau bieden. Daarbij is nog maar de vraag of Nederland met de implementatie van EU-regelgeving wel aan het minimum voldoet. Bovendien wordt niet aan alle door Nederland ondertekende internationale verdragen voor soorten en gebieden die van toepassing zijn verwezen in de nieuwe wet, hetgeen een juridische omissie is. Wij hebben de ontwerpwet overigens niet in detail tegen de internationaal-rechterlijke maatlat gelegd, daar dit de verantwoordelijkheid is van de wetgever zelf. Wij hebben echter grote twijfels of de wet deze toets kan doorstaan.

In onze ogen dient de intentie van een wet natuur in de eerste plaats te zijn het beschermen van natuur. Deze wet heeft echter blijkbaar niet als doel natuur te beschermen vanuit het oogmerk om deze primair te willen beschermen, maar omdat Nederland daartoe (door Europa) "gedwongen wordt". We concluderen dat in de nieuwe wet een groot aantal dier- en plantensoorten hun bescherming zullen verliezen. Deze sterke teruggang in bescherming treft niet alleen soorten; de nieuwe natuurwet zal ook concepten als 'landschap' en 'natuurschoon' niet langer beschermen. Het steekt ons dat de wet natuur blijkbaar ziet als een belemmering voor economische ontwikkeling. Onder het mom van het "zoeken naar balans" lijkt het dat deze Natuurwet vooral is bedoeld om de economie te beschermen tegen de ecologie. In de voorgestelde wijzigingen is de balans tussen economie en ecologie dermate de verkeerde kant op doorgeslagen dat dit ten koste van de natuur gaat. De voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de huidige natuurwetgeving dragen ons inziens niet bij aan de balans tussen ecologie en economie. Bovendien hebben wij sterke twijfels of burgers en ondernemingen echt minder hinder van regels zullen krijgen.

Meer principieel vragen wij ons af waarom een natuurwet überhaupt moet bijdragen aan de balans tussen ecologie en economie. Daar zijn namelijk andere bestuurlijke instrumenten voor. De wet natuur dient primair te dienen om de natuur te beschermen tegen al wat haar bedreigt. Natuurlijk zijn ecologie en economie van elkaar afhankelijk. Maar niet-zonder-elkaar-kunnen is heel wat anders dan een "balans". Daarom zijn verdragen en wetten uitgevaardigd om de natuur te beschermen: niet alleen vanwege de intrinsieke waarde van natuur of uit beschavingsoogmerk, ook uit weloverwogen eigenbelang. De nieuwe wet Natuur gaat aan het belang van natuurbescherming volledig voorbij.

Postbus 31 • 3730 AA De Bilt
Bunnikseweg 27 • 3732 HV De Bilt
info@de12landschappen.nl
www.de12landschappen.nl
Rabobank 3761.13.367

Mixed Sources
Productie van uit goed beheerde bossen
en andere gecertificeerde bronnen.
www.fsc.org Cert no. SCS-COC-082411
© 1996 Forest Stewardship Council

Soortenbescherming

Wij maken bezwaar tegen het uitgangspunt dat de keuze om een soort strikte bescherming te bieden, niet afhangt van zijn staat van instandhouding en zijn kwetsbaarheid, maar van het gegeven of deze soort al dan niet door internationale overeenkomsten en richtlijnen beschermd wordt. De intrinsieke waarde van wilde soorten speelt in de wet blijkbaar nauwelijks een rol.

De situatie zal ontstaan dat zeldzame bedreigde soorten in Nederland geen bescherming kennen, maar Europees aangewezen soorten die hier algemeen zijn wel een (niet altijd even nodig) strikt regime kennen. In de ontwerpwet vervalt de strikte bescherming van 149 soorten die op grond van de huidige regelgeving wel beschermd zijn. Voor zoogdieren, amfibieën en reptielen komt daar een verbod op opzettelijk doden voor in de plaats. Wij kunnen ons bijna niet voorstellen dat overheid en samenleving het oprecht toe willen staan dat zeldzame orchideeën ongehinderd geplukt, zeldzame Nederlandse vlindersoorten mogen worden gedood en voorheen strikt beschermde zoogdieren, amfibieën en reptielen gevangen en hun holen vernield mogen worden!

Internationale verplichtingen gaan uit van de *totale* bescherming van de *gehele* inheemse flora en fauna en hun natuurlijke verspreidingsgebieden in *ieder* land. Deze bescherming vereist - aldus de verdragen - een nationale aanpak. De nieuwe Wet natuur gaat volledig aan voorbij aan de bijzondere aandacht die gevraagd wordt voor bedreigde soorten. De wet pretendeert alleen de gunstige staat van instandhouding van wereldwijd of Europawijd bedreigde soorten te hoeven handhaven en dat nog slechts in bepaalde gebieden. Alle overige soorten waarvoor internationaal geen extra aandacht gevraagd wordt, mogen dus in ons land kwetsbaar en bedreigd worden. Of zelfs uitsterven. Naar onze mening dient vooral het feit dat een planten- of diersoort opgenomen is in een van de Rode lijsten aanleiding te zijn om deze soort striktere wettelijke bescherming te bieden. Het invoeren van een nieuwe wet was een goede gelegenheid om dit uitgangspunt in te voeren.

De bescherming van soorten wordt grotendeels via een "algemene zorgplicht" geregeld. Het komt er op neer dat bedrijfsleven en burgers straks zelf moeten gaan bedenken wat wel, en wat niet mag en wat slecht is voor een soort. Hoewel we de zorgplicht belangrijk vinden, biedt deze benadering te weinig garanties dat het goed blijft gaan met een soort. De zorgplicht als op zich zelfstaand instrument is ons inziens niet goed te handhaven en kan harde verbodsbepalingen niet vervangen.

Ook een verbod op *opzettelijk* doden is in onze ogen een juridisch vaag begrip als enige bepaling om nu nog streng beschermde soorten als de das, boommarter of vuursalamander, in een duurzame staat van instandhouding te houden of te krijgen.

Als de conceptnatuurwet werkelijkheid wordt, zullen met het vervallen van directe soortenbescherming de miljoenen die de afgelopen jaren zijn geïnvesteerd in programma's ter bescherming van soorten (zoals das en korenwolf), in de inrichting van leefgebieden en in instrumenten als de Gegevensautoriteit Natuur grotendeels weggegooid geld zijn.

Het vervallen van het huidige beschermingsniveau van soorten lijkt ons niet alleen ongewenst maar ook onnodig. Immers met instrumenten als gedragscodes en leefgebiedenbenadering kunnen partijen belemmeringen die bij projecten en activiteiten door de aanwezigheid van beschermde soorten ontstaan, vaak met weinig problemen vermijden.

Postbus 31 • 3730 AA De Bilt
Bunnikseweg 27 • 3732 HV De Bilt
[REDACTED]
info@de12landschappen.nl
www.de12landschappen.nl
Rabobank 3761.13.367

Mixed Sources
Productgroep uit goed beheerde bossen
en andere gecertificeerde bronnen.
www.fsc.org Cert no. COC-0923
© 1996 Forest Stewardship Council

Jacht

Wij constateren dat, zonder enige inhoudelijke onderbouwing, in de nieuwe wet de jachtmogelijkheden fors uitgebreid worden. Jacht is zelfs in Natura 2000-gebieden niet meer bij wet verboden. Voor terreinbeheerders als de Landschappen maakt de verruiming van mogelijkheden voor jacht- en schadebestrijding het moeilijk om zeggenschap te hebben over het jagen in de eigen terreinen. Dit is zeer ongewenst voor de doelmatigheid van het natuurbeheer en kan de steun van de achterban voor het werk van organisaties als de provinciale Landschappen ondermijnen.

Wij vinden dat jacht alleen van toepassing kan zijn in het licht van schadebestrijding en alleen als er geen andere bevredigende oplossingen zijn. Plezierjacht is voor ons uit den boze. Het plaatsen van meer soorten op de wildlijst bemoeilijkt ook nog eens de planmatige en effectieve aanpak van schadebestrijding in het kader van faunabeheerplannen en staat daarmee haaks op de decentrale benadering die het kabinet beoogt.

Het ongelimiteerd mogen jagen op grauwe gans, kolgans en smient doorkruist het moeizaam tot stand gekomen ganzenakkoord over ganzenschade dat zeven organisaties hebben bereikt. Populatiereductie in de zomer en geen afschot in de winter is in onze ogen een meer bevredigende en effectieve oplossing voor schadebestrijding dan het plaatsen van grauwe gans, kolgans en smient op de lijst met bejaagbare soorten. Blijkbaar houdt de regering in dit geval geen rekening met haar eigen uitgangspunt: meer balans tussen economie en ecologie. In die zin is de wet contraproductief.

Natuurgebieden en landschapsbescherming

De12Landschappen acht het onaanvaardbaar dat met het ontwerp wetsvoorstel nationale beschermingsdoelen, zonder enige onderbouwing, zullen vervallen. Wanneer Beschermd Natuurmonumenten en typisch Nederlandse beschermingsdoelen in Natura 2000-gebieden niet meer bij wet zijn vastgelegd, zal dat ten koste gaan van weidheid, stilte en duisternis. Dit zijn elementen van natuurbescherming die evenveel waarde hebben als de bescherming van soorten en habitats.

Door de gebiedsbescherming te beperken tot Natura 2000-gebieden zal niet aan Europese doelen voldaan kunnen worden, vooral wanneer ook de ecologische hoofdstructuur verkleind zal worden. Door het ontbreken van buffers wordt de ruimte voor activiteiten in en rond Natura 2000 gebieden zeer beperkt, omdat iedere verstoring en aantasting een negatief effect kan hebben op de staat van instandhouding. De Europese richtlijnen vragen bovendien expliciet om de bevordering van een groen netwerk om Natura 2000 ecologisch meer coherent te maken. Het ontbreken van een beschermingsregiem voor natuur buiten de Europees beschermde gebieden is hiermee onverenigbaar.

In de ontwerpwet speelt verder de bescherming van landschapswaarden geen rol meer van betekenis. Naast de doelen die vastgelegd zijn onder Beschermd Natuurmonumenten wordt ook het begrip Beschermd Landschapsgezicht niet meer opgenomen. Daarmee ontbreekt elk wettelijk instrument om bijzonder landschap te behouden. Dit is in onze ogen niet alleen een groot gemis, maar is bijvoorbeeld ook in strijd met de Europese Landschapsconventie die Nederland verplicht om landschapsbeleid vast te leggen in relevante wetgeving (zoals een natuurwet).

Postbus 31 • 3730 AA De Bilt
Bunnikseweg 27 • 3732 HV De Bilt
[REDACTED]
info@de12landschappen.nl
www.de12landschappen.nl
Rabobank 3761.13.367

Mixed Sources
Productgroep uit goed beheerde bossen
en andere gecertificeerde bronnen.
www.fsc.org Cert no. SAC-COC-003611
© 1996 Forest Stewardship Council

Een positief punt in de ontwerpwet dat wij willen benoemen is het vervallen van de herplantplicht bij natuurherstelmaatregelen (wijziging boswet). Daarmee wordt het herstel van kwetsbare bedreigde habitats bevorderd.

Vereenvoudiging, regeldruk en bestuurlijke verantwoordelijkheid

Door zich sterk te baseren op Europese wetgeving en maar beperkt nationaal te detailleren, houdt ook deze wet het probleem in dat allerlei activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor beschermde natuur en flora en fauna, nog steeds getoetst moeten worden aan dat wat de richtlijnen bedoelen. De toepassing van "zorgplicht" als beschermend principe zou weleens zodanig ruim geïnterpreteerd kunnen worden dat dit leidt tot meer verzoeken bij de rechter om handhaving van artikel 1.8.

Hetzelfde geldt voor het verbod op *opzettelijk* doden. Wanneer is er sprake van opzettelijk doden? En omdat sommige niet zeldzame, maar wel Europees beschermde soorten (bijv. de rugstreepad) nog steeds volop aanwezig zijn, moet een ondernemer of overheid nog altijd een natuurtoets uitvoeren. De burger die bijvoorbeeld een gewone dwergvleermuis in zijn schuur of op zolder vindt, kan wettelijk nog steeds niet verbouwen, ook al gaat het om een algemene soort. De wet zal volgens ons dus niet bijdragen aan het verminderen van de regeldruk en het verhogen van draagvlak voor natuurbehoud. Dat terwijl de stand van veel (Rode lijst)soorten dan nog steeds achteruit gaat. Dit is een belangrijk argument om de bescherming van soorten juist te baseren op ecologische motieven en actuele behoudsstatus.

Als samenwerkende provinciale Landschappen hechten wij veel belang aan natuurbescherming die dicht bij de burger staat, waarbij hij zich betrokken voelt en waarvan hij de regels begrijpt. In dat licht staan wij achter een decentrale benadering en een grotere rol voor de provincies in combinatie met heldere en adequate wetgeving. Ook een goede integratie van natuurtoetsen in omgevingsvergunningen en ruimtelijke plannen kan hieraan bijdragen. Het inzetten van een programmatische aanpak door ministerie of provincie ook op andere terreinen dan stikstof kan functioneel zijn (zoals inzake de leefgebiedenbenadering), maar is naar ons gevoel te vrijblijvend opgenomen in het desbetreffende artikel 1.9. Wie neemt wanneer actie en op welk moment?

Anderzijds vrezen wij dat onduidelijkheden en vage regels ertoe leiden dat iedere provincie zijn eigen interpretaties aan de wet zal geven. Verder zien wij in de ontwerpwet nog altijd versnippering in de besluitvorming over verschillende bestuurslagen (ministeries, provincie) bij het nemen van maatregelen ten aanzien van Natura 2000-gebieden, de bevoegdheid inzake projecten, activiteiten of gebieden en het afgeven van ontheffingen. Hoe pakt dat uit voor het bereiken van nationale biodiversiteitsdoelen en de internationale verantwoordelijkheid daarvoor van het rijk?

Conclusie

Opgeteld bij de overige plannen van de huidige overheid is deze wet naar onze mening slecht voor het behoud van natuur, landschap en biodiversiteit in ons land. Naast de vermindering van het beschermingsniveau gaat het om het verkleinen van de oppervlakte natuur, het opheffen van ecologische verbindingen, draconische bezuinigingen op natuurontwikkeling en natuurbeheer en het niet langer bieden van nationale kaders voor ruimtelijke ordening.

Postbus 31 • 3730 AA De Bilt
Bunnikseweg 27 • 3732 HV De Bilt

Info@de12landschappen.nl
www.de12landschappen.nl
Rabobank 3761.13.367

Mixed Sources
Productgroep uit geïntegreerde bossen
en andere geïntegreerde bossen.
www.fsc.org Cert no. COC-09231
© 1996 Forest Stewardship Council

De12Landschappen verzet zich hiertegen; wij zullen als gezamenlijke provinciale Landschappen niet nalaten onze weezin tegen deze wet en de bedreigingen die hiervan uitgaan voor natuur, landschap en biodiversiteit onder de aandacht te brengen van onze meer dan 300.000 beschermers.

Wij hopen dat dit wetsontwerp zo snel mogelijk van tafel gaat en dat de makers terugkomen met een wet die de bescherming van de Nederlandse natuur wél als voornaamste doel heeft.

Hoogachtend,

Dr. H.H. Bartelink,
Directeur De12Landschappen

Mixed Sources
Productgroep uit gevarieerde bronnen
of diverse gecontroleerde bronnen.
www.fsc.org Cert no. SA-COC-087431
© 1996 Forest Stewardship Council